

Koledar (Vestnik) šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1910. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1 K 20 h. V Ljubljani. Tisk „Narodne tiskarne“ 1909. — Koledar prinaša v pripovednem delu, simpatično pisani životopis največjega dobrotnika družbe, Viljema Polaka, izpod peresa Ant. Trstenjaka in več drugih zanimivih člankov, dalje pregled o društvenem delovanju in denarnem stanju. Izkupiček za knjižico je namenjen družbi, vsled česar se preplačila hvaležno sprejemajo.

Slovenski Sokolski koledar za leto 1910. Uredil dr. G. Sajovic. V. letnik. V Kranju 1909. Izdal in založil vaditeljski zbor Sokola v Kranju. Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani. Cena 1 K. — Kakor prejšnja leta je tudi letos vsebina tega koledarja raznovrstna in bogata. Poleg drugega prinaša koledar v strokovnem delu četvero sokolskih koračnih pesmi in pa češko-slovenski telovadni slovarček, ki bo gotovo zelo zanimal.

Dijaški almanah za leto 1909/10. V Ljubljani 1909. Izdala „Eksekutiva slov. narodno-radikalnega društva“. Uredil Jože Pučnik. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. — Almanah obsega razen koledarja in raznih v koledar spadajočih sestavkov sledeča poglavja: I. Šolstvo. II. Slov. srednje- in visokošolsko dijaštvo. III. Dijaška podporna društva. IV. Dijaško delo za slov. vseučilišče v l. 1908/09. V. Srednješolski del. VI. Članki. — Že iz teh naslovov je razvidno, da je vsebina almanaha jako aktualna.

Upton Sinalair: Džungel (Močvirje). Povest iz Chikaških klavnic. Avtorizirana slovenska izdaja, ki sta jo oskrbela Jože Zaverčnik in Ivan Kaker. Založila „Slovenska delavska tiskovna družba“ v Chicagi, ILL, 1909. — Ta obsežni socijalni roman, ki mu je namen, osvetliti neznosne razmere, v katerih ječi en del ameriškega delavstva, ter ožigosati korupcijo gotovih krogov ameriške družbe, je preveden doslej na 17 jezikov. Slovenski prevod se čita dokaj lepo in priporočamo tem raje knjigo, ker se nam vidi vsak pojav na literarnem polju med našimi ameriški brati velikega pomena.

Dizionario biografico universale. (Manuali Koepli) I. II. Milano 1907. — Primerjajoče jezikoslovje tudi pri nas Slovencih ni ravno neznano, a o primerjajoči literaturi se pa res ne da skoro niti govoriti. Premalo se oziramo na druge narode, na vplive od drugih strani, ki so pa gotovo eksistirali. Proti severu, proti nemški strani še gre, a proti jugu je praznota. Laško slovstvo itd. nas presneto malo briga, in vendar smo tudi tu v dotiki in bi morali večkrat napraviti bilanco, kaj je novega tam doli in kako se vrši proces napredka pri Italijanih. Tudi vplive italijanske literature na našo bi bilo treba večkrat konstatirati, kajti od Prešerna-Petrarca je že dolgo časa, in da bi se ne bil nobeden novejših ozrl tja doli, se mi zdi skoro nemogoče. Tu nič več o tem, opozoriti hočem le na Koeplijevo ročno knjigo z gornjim naslovom, ki jo je priredil prof. Garollo. „Dizionario universale“ se imenuje ta biografični pregled s kratkimi podatki o možeh raznih narodov. Kar se tiče Slovencev, bi bil lahko dosti natančnejši, nego je. Krivo je temu pač pomanjkanje stikov in znanstvenih informacij. Pod Truber Primus stoji „di Rasica (Lubiana) fu scrittore eccles. sloveno, fantore della Riforma a Lubiana, m. a Deredingen“. Dalmatina in drugih ne omenja. O Valvazorju pravi „(von) Joh. Weichard (barone) di Lubiana, fu viaggiatore, collezionista e storico“. — Vodnik je doma „di Obresiska“ in „fu poeta sloveno“. Ta „Obresiska“ priča o nemškem viru „Oberšiška“. O Prešernu nič drugega kot „(3/12 1800—8/2 49) della Carniola, fu poeta lirico sloveno“. To je pač premalo za tako slavnega učenca

Petrarce. — Potem pride Jurčič „di Maljava (Carinzia) (sic!) fu romanziere jugoslavo“. — Stritarja itd. ni. — Izmed drugih Slovanov sem naletel tudi na Preradovića „fu poeta croato“ —, na Puškina, ki je vsaj „celebre poeta russo“, in Lermontova, ki je tudi „celebre poeta“. — Tudi Miklosich mu je znan kot „slavista, prof. nell' Università di Vienna (Vergl. Gramm. der slaw. Sprach.).“ — Ni ravno dosti in tudi ne natančno, a vsaj nekaj je. Želeti bi bilo, da bi prišlo do večjih stikov tudi z italijansko znanostjo in slovstvom, da tako dospemo počasi tudi tukaj do pravega razumevanja drug drugega. Očividno prof. Garollo ni rabil nikakih slovanskih virov, ampak kak netočen nemški „Lexikon“, kajti drugače bi bil dobil več in natančnejšega gradiva.

Dr. Bratina.

Glasba.

Koncert zagrebškega pevskega društva „Kolo“, ki se je vršil dne 6. novembra 1909 v Unionovi dvorani, je bil zlasti v enem oziru zanimiv: izvajani program je obsegal sama izvirna hrvatska dela, s katerimi smo se z veseljem seznanili. Nam dosedaj manj znani, oziroma popolnoma neznani v tem koncertu izvajani skladatelji so se vsi izkazali muzike, ki razpolagajo z dobršnim muzikalnim talentom in tudi znanjem. Koncert se je začel s Srečka Albinija overturo k operi „Tomislav“; spretno zgrajena stvar, ki se odlikuje ne toliko z originalnostjo svojih temat kot z brezskrbnim tokom in zmisлом za efekt. Njenemu značaju primerno jo je tudi bleščeče izpeljal g. Talich; to pot mi na njem le ni ugajalo, da je uporabljal brez prave potrebe kar kričeče geste, ki občinstvo, podvrženo zunanostim, res demoralizujejo. — Izmed drugih stvari je zgodovinsko zanimal zbor Hrvatice iz Lisinskega opere „Porin“. Kakor svež, prozoren, kristalnočist studenček je. Pel ga je ženski zbor, ki ima prav čvrste glasove, nekam preveč pravilno, skoro suhoparno (vsaj za moj občutek). Sploh se mi zdi, da je ženski zbor precej manj discipliniran od moškega, ki je v zboru Iv. pl. Zajca „Crnogorac Crnogorki“ in v Vilko Novakovem „Bi mirna noć ...“ (z interesantnim srednjim stavkom) pokazal pod trudoljubivim vodstvom g. Andela vsega vpoštevanja vredne vrline. Pač pa se je obnesel mešani zbor v narodnih hrvatskih pismih, ki jih je nekatere izvrstno izvedel in žel obilico priznanja. So to stvari, ki se prikupijo s svojo izrazito samoniklostjo. Motilo je le ponekod njih odelo; nemirna, krčevito hromatizujoča harmonizacija je nekaterim močno popačila lice. Pesmim preproste, naivne melodične vsebine vendar ne gre vrivati strastnih, tragičnih gub hromatike, kakor bi n. pr. gotovo nikomur ne prišlo na misel, spremljati mehko lirično pesem s pozavnami, velikim bobnom in renami. Uporabljena sredstva naj bodo primerna vsebini umetnine! — Lep obet je Hatzejevo delo „Noć na Uni“. On je Mascagnijev učenec, in marsikak okret v tem njegovem delu ima še mojstrove poteze, vendar zlasti zadnji stavek dela kaže tako svež temperament in tako mladosten, obenem naraven polet, da senf se spoznanja s tem delom iskreno razveselil. Tudi Hatzejeva pesem za glas s spremljevanjem klavirja „Da sam bogat“ je simpatično občutena. Rosenberg-Ružićeva solopesem „Biser-suze“ mi je pa pustila manj ugoden vtisk; začenja zanimivo, pozneje pa se poplitviči.

Koncert je sijajno zaključilo mogočno stopnjevano „More“ Iv. pl. Zajca, o čigar velikem pomenu kot hrvatskega skladatelja bi bilo, kakor je že znan, pač odveč govoriti.